SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

Krytyczne czytanie na lekcji biologii i przyrody cz. 3.

Ilustracja przyrodnicza, jako narzędzie uważnej, krytycznej i twórczej analizy rzeczywistości przyrodniczej w odniesieniu do pracy z młodszymi uczniami szkoły podstawowej na nowej przyrodzie

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

NASZE ZASADY ZDALNEGO SPOTKANIA

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

- Gdy mówimy, mamy włączone kamerki
- Chcąc zabrać głos - podnoszę “rączkę”
- Czat jest wspólną pzrestrzenią wymiany myśli i pytań.
- Pytania i “reakcje” mile widziane.

Podczas pracy w grupach:

- Mamy włączone kamerki
- Jesteśmy aktywni
- Wypełniamy karty - dla grupy
- Wybieramy osobę prezentującą na forum - wymieniamy się

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

CELE:

- Wykorzystanie ilustracji przyrodniczej, jako narzędzia do trenowania kompetencji krytycznego czytania.
- Poznanie sposobu pracy z ilustracją przyrodniczą podczas zajęć przyrody i biologii.
- Wykorzystywanie ilustracji przyrodniczej, jako danej źródłowej podczas lekcji.
- Tworzenie krótkich zadań edukacyjnych w oparciu o ilustrację przyrodniczą.

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

EFEKTY

- Stosuję przykładowe zadania edukacyjne rozwijające krytyczne czytanie ilustracji, zdjęć na przedmiotach przyrodniczych

- Dobieram materiał źródłowy (ilustracje) i projektuję instrukcje krytycznego czytania dla uczniów.

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

Podstawa programowa

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

PRZYRODA

1.8 analizuje informacje przyrodnicze – odróżnia fakty od opinii, ocenia wiarygodność źródeł, rodzaj przedstawionych dowodów oraz charakter przekazu – moduł klimatyczny

BIOLOGIA

Cele ogólne:

3.Krytyczne myślenie w analizie procesów biologicznych, badaniu i dociekaniu, rozwiązywaniu problemów, ocenianiu informacji i wiarygodności ich źródeł.

4. Wykorzystanie różnorodnych źródeł i metod pozyskiwania informacji, odczytywanie, analizowanie, interpretowanie i przetwarzanie informacji tekstowych, graficznych, liczbowych.

Wymagania dodatkowe

3. analizuje źródła informacji medialnych o treściach biologicznych, rozpoznaje informacje niepełne i nieobiektywne, rozpoznaje przykłady manipulacji informacją.

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

Kompetencje językowe w reformie Kompas Jutra w zakresie odbioru wypowiedzi – poziom wstępny: •

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

1) samodzielnie czyta dostosowane do swojego wieku teksty (użytkowe, informacyjne, fabularne, popularnonaukowe), o umiarkowanej złożoności językowej i tematycznej, udostępniane za pomocą różnych środków przekazu;

2) znajduje w tekście różne informacje (ogólne i szczegółowe), odróżnia fakty od opinii, porównuje opinie z różnych źródeł na ten sam temat, dostrzega związki przyczynowo- - skutkowe i czasowe, rozpoznaje wieloznaczność wyrazów z podstawowego zasobu leksykalnego;

3) rozpoznaje, że celem tekstu jest przekonanie do czegoś lub przekazanie informacji;

4) odczytuje sens tekstu, odnosząc go do sytuacji wykraczających poza swoje bezpośrednie doświadczenie.

OBRAZ = TO TEŻ RODZAJ TEKSTU

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

RZUT OKIEM NA DEFINICJĘ

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

Krytyczne czytanie to spoglądanie na wartości przekazywane w tekście, na zawarte w nim ukryte przekonania o świecie.

Jest **głębokim interpretowaniem**, poszukiwaniem osobistej perspektywy, **poszukiwaniem** tego, na co się nie zgadasz i tego, na co wyrażasz zgodę.

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

PYTANIE

W jaki sposób wykorzystujesz ilustracje przyrodnicze podczas zajęć przyrody / biologii?

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

CZAS STAĆ SIĘ UCZNIEM - ĆWICZENIE

CO WIDZICIE?

Fot. Monika Jaworska / Archiwum własne -
fotografia zmieniona na ilustrację w programie Canva

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

ĆWICZENIE 1 W GRUPACH

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

Napiszcie jak najwięcej pytań do obrazka.

Fot. Monika Jaworska / Archiwum własne - fotografia zmieniona na ilustrację w programie Canva

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

PODSUMUJMY

Jakie odczucia / emocje towarzyszyły Wam podczas pracy?

Która część tego ćwiczenia była najtrudniejsza, a która sprawiła najmniej kłopotu?

Jakie pytania dominują?

Analiza pytań

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PYTANIA

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

1 Na co patrzę?

2 Czego nie widzę?

3 Jakie mam pytania?

Fot. Monika Jaworska / Archiwum własne -
fotografia zmieniona na ilustrację w programie Canva

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

PROPONOWANE ETAPY PRACY Z ILUSTRACJĄ

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

1

Tylko to co widzi kamera - nazwanie tego na co patrzę.

NA CO PATRZĘ?

2

Co było **PRZED**? Co się może wydarzyć **PO**? Czyj głos / perspektywa został pominięty?

CZEGO NIE WIDZĘ?

3

Moje pytania - o co chcę zapytać? Co mnie zaintrygowało? Czy to co widzę jest zgodne z wiedzą biologiczną?

JAKIE MAM PYTANIA?

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

Struktura pracy - czyli co jest ważne dla ucznia

Uczniowie **zawsze notują** pytania.

Mogą dorysowywać ciąg dalszy lub co się wydarzy **PO**? np. *Co by się stało, gdyby ten obarz ożył?*

Opisują wokół rysunku.

Szeregują pytania - od "WIEDZY" *(czyli pytania, na które można znaleźć odpowiedź w podręczniku, książce, atlasie itp.* do "PYTANIA KRYTYCZNEGO".

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

ĆWICZENIE 2

Wybierzcie jeden z zaproponownaych obrazów i odpowiedzcie na pytania w tabeli.

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

Co widzę?	Czego nie widać?
Jakie pytania chcę zadać?	

Fot. Monika Jaworska archiwum własne

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

PODSUMUJMY

Czy pytania **“schodki” pomagały** w pracy? W jaki sposób?

Z czym mogą mieć tutaj problem **uczniowie**?

Które pytanie było **najciekawsze**?

Z którego pytania jesteś dumn*?

Które pytanie było najbardziej **pobudzające** - zmusza do refleksji?

Które pytanie pozwala spojrzeć na przedstawioną sytuację z innej strony?

Czy udało się wejść głębiej w pytania - wyjść z poziomu “wiedzy”?

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

Jak teraz widzicie przestrzeń na pracę z ilustracją / zdjęciem podczas swoich zajęć? Czy coś się zmienia?

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

KIEDY I PO CO PRACA Z OBRAZEM

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

- **początki lekcji - ROZGRZEWKI**
- **zakończenia**
- **pełne zajęcia**

ZDOBYCIE NOWEJ WIEDZY / CONTENT KNOWLEDGE

- uważność na szczegóły
- umiejętność zadawania pytań
- umiejętność **zapisywania** swoich myśli
- umiejętność dostrzegania przesłania
- wydawanie opinii i uzasadnianie ich (argumentowanie)
- odnoszenie wniosków do własnego życia
- poddawanie wniosków krytyce

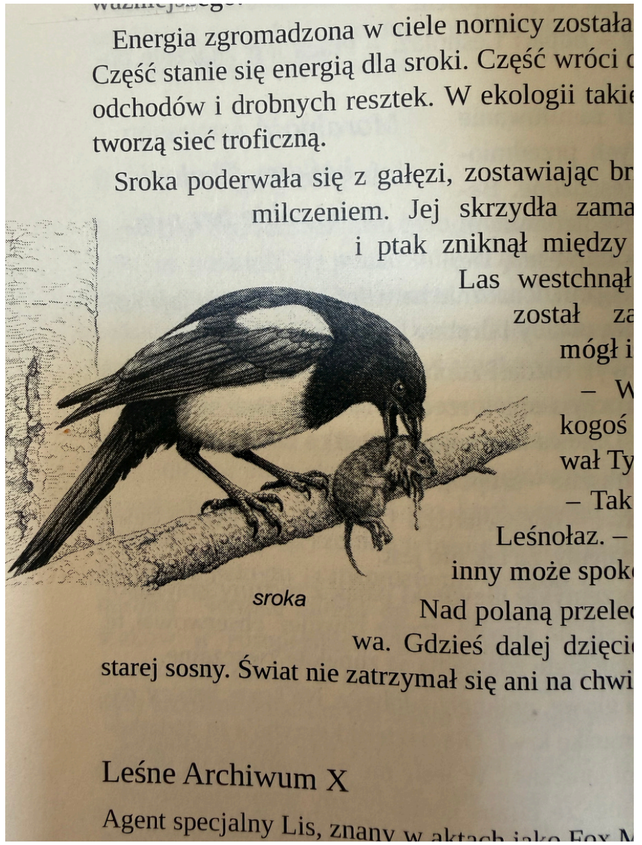
Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

JAKIE MAMY MOŻLIWOŚCI

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

Energia zgromadzona w ciele nornicy została
Część stanie się energią dla sroki. Część wróci
odchodów i drobnych resztek. W ekologii taki
tworzą sieć troficzną.

Sroka poderwała się z gałęzi, zostawiając br
milczeniem. Jej skrzydła zama
i ptak zniknął między
Las westchnął
został za
mógł i
– W
kogoś
wał Ty
– Tak
Leśnołaz. –
inny może spok
Nad polaną przele
wa. Gdzieś dalej dzięci
starej sosny. Świat nie zatrzymał się ani na chwi

sroka

Leśne Archiwum X

Agent specjalny Lis, znany w aktach jako Fox M

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

ĆWICZENIE 3

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

Zaproponuj użycie wybranego obrazu podczas swoich zajęć

Krok 1 Wybierzcie ilustrację (możecie usunąć pozostałe, jeśli będziecie potrzebować więcej miejsca

Krok 2 Zaproponujcie temat, do jakich celów edukacyjnych wykorzystasz te ilustracje, gdzie widzicie możliwość wykorzystania tych ilustracji – czy wstęp, czy cała lekcja, a może cykl lekcji).

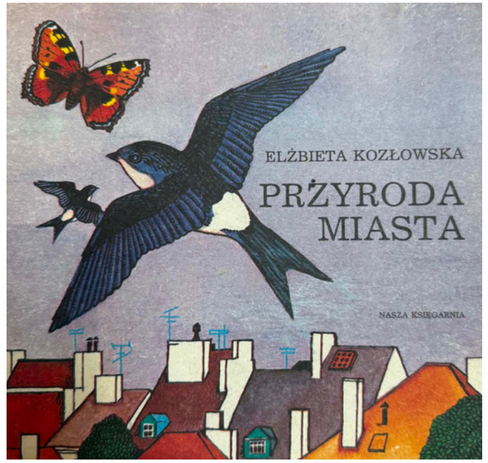
Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

SKĄD CZERPAĆ MATERIAŁY

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

Podziel się swoimi pomysłami.

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

REFLEKSJA PODSUMOWUJĄCA

- Podkreśl w swoich notatkach lub zapisz 3 najważniejsze dla Ciebie informacje z naszego spotkania
- Napisz jedno swoje odkrycie, moment WOW lub AHA!
- Podziel się z nami

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

CZAS NA EWALUACJĘ KURSU

SZKOŁA EDUKACJI 10 lat

Krytyczne czytanie w klasie - warsztaty on-line

Take this survey powered by surveymonkey.com. Create your own surveys for free.

surveymonkey.com

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

PZU FUNDACJA

Spis ilustracji i zdjęć

Ilustracje M. Mackeiwicz w: E.Kozłowska, "Przyroda miasta", Instytut Wydawniczy "Nasza Księgarnia", Warszawa, 1988

Archiwum własne - zdjęcie bioramy w Muzeum Historii Naturalnej Oslo

Ilustracja z: Stary Las. Zapiski z nauki uważności. Tom I. Leśnołaz, 2026

Ilustracja z: Leśne wędrówki, M. Dunin -Wąsowicz, il. E. Wasiuczyńska, Muchowmor, 2019

Ilustracja z: Wielki Ogród, G. Clement, V.Grave, il.V.Grave, Wutwórnia, 2023

Archiwum własne - fotografia zmieniona na ilustrację w programie Canva

Archiwum własne, fot. Monika Jaworska

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz

Dziękuję!

Monika Jaworska

Szkoła Edukacji PAFW i UW

ul. Tyniecka 15/17

02-630 Warszawa

www.szkolaedukacji.pl

Projekt realizowany jest ze środków Fundacji PZU #czystyprzekaz